

Barn och TV-såpor

**– Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med
rollfigurer i TV-såpor?**

**Åsa Sahlqvist
Yvonne Wikberg**

Examensarbete 15 hp
inom Lärande
Läroarbuden
Höstterminen 2007

Handledare:
Eva Swedberg
Examinator:
Carin Falkner

SAMMANFATTNING

Åsa Sahlqvist & Yvonne Wikberg

Barn och TV-såpor

- Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i TV-såpor?

Antal sidor: 22

Media av olika slag spelar allt större roll i dagens samhälle och påverkar barns lärprocesser på ett annat sätt än tidigare (Ihrskog, 2006). von Tetzchner (2005) skriver att av alla medier i dagens samhälle har TV störst inflytande eftersom den är en stor del av de ungas fritid. Nordlunds definition av en TV-såpa är att det är tätt mellan avsnitten, det finns ett visst antal huvudpersoner med någon typ av karaktärsdrag och en miljö som är bekant för tittaren. Handlingen rör ofta problem beträffande mänskliga relationer i vardagen (Nordlund, 2001). Idag använder sig barnen av bland annat TV-såpor för att få svar på sina frågor (Utbildningsradion).

Syftet med vår undersökning är att ta reda på om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såpor.

Våra frågeställningar är:

- Ser 11-12 åringar på TV-såpor?
- Känner 11-12 åringar igen sig i rollfigurer i TV-såpor?
- Påverkas 11-12 åringar känslomässigt av innehållet i TV-såpor?

För att få svar på våra frågeställningar genomfördes en enkätundersökning i 14 klasser med barn i år 5 och 6 på två olika skolor, sammanlagt svarade 172 barn på enkäten. Större delen, 156 (90,7 %) av 172, av de respondenter som deltog i undersökningen uppger att de har sett eller ser på en eller flera TV-såpor. Vidare visar resultatet att ett stort antal 11-12 åringar känner igen sig, sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såpor. Om man är pojke eller flicka, visar endast en marginell skillnad.

Skolan kan använda TV-såpor som ett pedagogiskt verktyg exempelvis genom att visa episoder från TV-såpor och utifrån dem skapa diskussioner och låta barnen dramatisera olika händelser.

Sökord: Barn, Identitetsskapande, Medias påverkan, Självbild, TV-såpor, Utveckling

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-101000	036162585

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BAKGRUND.....	2
11-12 åringens utveckling.....	2
Relationer i 11-12 åringens liv	2
TV:ns roll och påverkan.....	3
TV-såpan	5
Läroplanen och allmänna råd	6
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
METOD	8
Urval.....	8
Genomförande	8
Bortfall	9
Databearbetning.....	9
Analys av metod.....	9
RESULTATREDOVISNING	11
Ser pojkar och flickor i 11-12 års ålder på TV-såpor?	11
Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i olika TV-såpor?	12
Övriga TV-såpor	14
Sammanfattning av resultat.....	15
RESULTATDISKUSSION	17
Ser 11-12 åringar på TV-såpor?	17
Känner 11-12 åringar igen sig i rollfigurer i TV-såpor?.....	17
Påverkas 11-12 åringar känslomässigt av innehållet i TV-såpor?.....	18
Skolans roll.....	19
Sammanfattande kommentarer	19
REFERENSER.....	21
BILAGOR	

INLEDNING

Långt bakåt i tiden fick barn höra sagor om gudarna som styrde deras öden och om troll och jättar som bodde i bergen. Sagorna och myterna gav någon sorts förklaring så att inte livet kändes så förvirrat. Idag använder sig barnen av bland annat TV-såpor för att få svar på sina frågor (Utbildningsradion).

I den gällande läroplanen, 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshem, Lpo 94, står det att skolan ska hjälpa barnen att ta personliga ställningstaganden och att barnen ska förberedas att verka och leva i samhället (Skolverket, 2006). Barns utveckling och lärande sker hela tiden och i alla sammanhang, de hör ihop och påverkar varandra. Barn är själva aktiva medskapare av sin egen utveckling (Skolverket, 2007).

Eftersom människor i alla tider har tagit hjälp av olika berättelser för att förstå livet bättre tar barn bland annat hjälp av TV-såpor för att lättare kunna orientera sig i en komplex verklighet. Därför har vi ställt oss frågorna: Ser 11-12 åringar på TV-såpor och sympatiserar och identifierar de sig med rollfigurer i TV-såpor.

Vi valde att fördjupa oss i detta ämne, eftersom vi anser att det ”ligger i tiden”, och att det är en stor del av barns fritid. Vi valde att genomföra vår undersökning på barn i 11-12 års ålder, eftersom de flesta barn i den åldern går hem själva efter skolan på eftermiddagarna och många TV-såpor visas då.

Skolan kan använda TV-såpor som ett pedagogiskt verktyg och på det sättet stödja barn i deras skapande av sin identitet och självbild. Ett exempel är att visa episoder från TV-såpor och efter det skapa diskussioner och låta barnen dramatisera olika händelser.

BAKGRUND

11-12 åringens utveckling

Beroende av vilka normer och värderingar som finns i olika familjer påverkas familjens sociala verklighet. Alla barn växer upp under unika förhållanden som präglar dem som personer. Både män och kvinnor arbetar nu utanför hemmet, vilket innebär att det finns ett behov av barnomsorg. Skolan spelar stor roll för barn i åldern 6-12 år, barnet är då ofta aktivt och har många olika intressen och börjar utveckla sin egen värld. Barnet börjar bli medvetet om andra människors liv, jaguppfattningen formas och självkänslan stärks av att bemötas positivt vilket bidrar till att barnet fortsätter söka kunskap (Modigh & Olsson, 1995).

Vid 11 års ålder har barnet tillägnat sig grundläggande information som ligger till grund för samhällets funktion och kan logiskt resonera kring detta. 11-åringen har en stark känsla för rättvisa och samtalar lätt och diskuterar gärna, är språkligt utåtriktad och vill prata med vuxna om världshändelser. Den är ofta rädd för mörker och funderar ofta på liv och död. Den vill bli betraktad som vuxen, men har ett stort behov av ömhet och av att bli sedd. Vid 11-12 års ålder börjar barn resonera logiskt, men brist på kunskap kan göra att barnet resonerar fel och slutsatserna grundar sig på fel fakta och erfarenheter. Slutet av barndomen är en viktig del av utvecklingen av moralisk reflektion och insikt och emotionella stormar är vanligt på grund av den förändring som sker inom dem. Den självupptagenhet barn ibland visar upp beror på att de inte kan föreställa sig andra människors tankar på samma gång som de har en bristande förmåga att skilja mellan sitt eget och andras intressen. Genom sociala samspel och erfarenheter av olika situationer växer barnet ifrån detta. Identitetsutvecklingen är skrämmande för dem, de måste möta sidor av sig själva och andra som de inte innan mött, därför präglas barndomen ofta av osäkerhet. Barn söker förebilder och källor till inspiration och kunskap, de provar olika roller och deras humör och inställning till saker varierar. Det är inte vad som händer individen som skapar individen, utan det är hur individen tolkar och reagerar på de sociala händelserna i omgivningen (von Tetzchner, 2005).

Relationer i 11-12 åringens liv

Synen på barns utveckling och socialisation har genomgått stora förändringar parallellt med samhällets utveckling (Erling & Hwang, 2001). Från födseln har vi relationer där vi söker närhet, trygghet och bekräftelse. I sökandet efter sin egen identitet känner barnet ofta förvirring, det tar

intryck från omgivningen och bildar ett eget jag och söker gemenskap och trygghet i grupper. De sociala relationerna en människa har beror på den egna personlighet som utvecklas i relation med andra. En relation leder till en annan och ett utvecklande förhållningssätt till sig själv och omvärlden. Det är alltid en balansgång mellan att vara en del av gemenskapen utan att förlora sig själv. Ibland är det inte så lätt att bli accepterad. Man måste följa gängets regler och normer och exempelvis lyssna på en viss musik, eller ha en viss klädsel för att accepteras (Eriksson & Ericsson, 1991; Naroskin, 1995).

Bäckström (2006) skriver att barnets socialisering följer ett visst mönster där barnet konstruerar sina sociala sammanhang genom att bilda sig en uppfattning om de regler och normer som råder i den grupp de vill tillhöra. Barnet söker och provar vägar för att försöka göra livsvärlden begriplig och meningsfull.

Barn har förmågan att ”ha relationer” istället för att ”vara i relationer” som när de var yngre, vilket innebär att fler perspektiv tas in i relationer. Man kan leva sig in mer i en annan människas behov. Barnets identitet och socialisation formas av de värderingar och åsikter som finns i omgivningen. Kamrater har en avgörande betydelse när det gäller vilka beteenden och värderingar som fungerar i samhället, de fungerar både som bollplank och modeller för identitetsutvecklingen (Erling och Hwang, 2001).

TV:ns roll och påverkan

Jansen och Jensen (2003) skriver att TV-mediet framställer och förmedlar i bilder vad som är viktigt och inte viktigt, bra eller dåligt. TV visar delar av världen som vi inte själva har erfarenhet av. Som mottagare blir vi tvingade att göra oss en uppfattning om var vi själva befinner oss i förhållande till det och vilka vi själva är. Men också vem vi vill vara och bli eller inte. TV hjälper således till att definiera verkligheten omkring oss och därmed oss själva och har på det sättet blivit en central aktör i människans arbete med att skapa sig en identitet. von Feilitzen (2001) skriver att barn använder sig av TV för att identifiera händelser som händer i deras närhet. Det finns en positiv och en negativ sida vad gäller all påverkan. Barn har tendenser att imitera det mesta de ser, det som ses på TV lika mycket som det som händer i verkligheten. Detta avtar ju äldre barnet blir.

Olika händelser i livet kan göra att man påverkas i olika grad av samma händelse. Forskning om barn och media har bara gjorts i rikare länder med speciella medievanor, därför kan de inte generaliseras till alla barn världen över (a.a.).

Skolan är idag inte ensam när det gäller kunskapsutveckling, medier av olika slag spelar allt större roll, vilket innebär att barns lärprocesser numera sker på olika sätt (Ihrskog, 2006). Av all media har TV det största inflytandet på både barn och vuxna. TV och är en stor del av ungas fritid och påverkan av den (von Tetzchner, 2005).

TV-tittande kan vara ett uttryck för att barnet har lite att göra, men det kan också bero på dålig social kontakt med andra barn och barnet väljer då TV:n. Intresset att undersöka hur handlingar på TV påverkar barns sätt att lösa problem och förhålla sig till andra människor har alltid varit stort. *När framställningen gör det svårt för barnen att skilja mellan fantasi och verklighet har medierna ett större inflytande på deras uppfattning av världen* (a.a., s. 573). Att barn påverkas är fastslaget, men inte i vilken grad och varför. Barn tar åt sig av vad de ser och kan identifiera sig med situationen, vilket i sig kan förklara varför barn anser tecknade filmer som mindre skrämmande än icke tecknade (a.a.).

Inte bara aggressivt innehåll på TV påverkar barn, utan barn som ser på prosociala program visar mer prosociala beteenden och attityder än barn som inte ser sådana program. *Enligt kognitiv beteendeanalytisk teori imiterar barnen människor de ser på TV på samma sätt som de imiterar människorna i sin omedelbara omgivning* (a.a., s. 575). En annan förklaring till hur barn reagerar på TV kan vara att när de ser ett program med spänning, humor eller liknande, motsvarar deras emotionella reaktioner vad de ser på TV (von Tetzchner, 2005).

Den socialkognitiva teorin beskriver detta beteende utifrån att TV förmedlar kunskap om grunden för människors tankar och handlingar, som bidrar till att forma barnets förväntningar på andras beteende och deras uppfattning om vilka teorier som är lämpliga för konfliktlösning. Attityder och ideologier som förmedlas i TV medverkar till att forma attityder och värderingar. Många program beskriver en fiktiv verklighet som påverkar barnets sätt att uppfatta människor i olika sammanhang. Denna påverkan kan vara både positiv och negativ. Om program har en bra pedagogisk grund, så hjälper det barnen att öka sina kunskaper inom det avsedda området (a.a.). Inom utvecklingspsykologin har man intresserat sig för barns uppfattning om könsroller. Hur dessa framställs i TV kan påverka deras uppfattning av könsroller och kunskap om relationer, sätt att vara och samhällsförhållanden. TV framställer ofta könsrollerna stereotyp och könspräglat (a.a.).

Barn använder det de ser på TV som informationskälla för att kunna lösa olika situationer som de kommer i kontakt med i verkliga livet. Detta gäller även TV-våld och andra negativa händelser på TV. Studier visar även att intryck från media inte tas lika allvarligt som intryck från den direkta omvärlden. Genom att ta till sig det som visas på TV undviks många olika scenarion i verkliga livet som skulle kunna vara farliga (von Feilitzen, 2001).

Värderingar och intressen inom åldersgrupper påverkar vad barn ser på, och det varierar hela tiden. Därutöver påverkar också hur barn bemöts av vuxna och hur långt deras kognitiva utveckling har kommit. På grund av detta är det svårt att veta om världen formas av TV, eller om TV formas av världen (von Tetzchner, 2005).

Utifrån en socialkognitiv uppfattning av televisionens inverkan är sådana interaktionseffekter väntade. Barn imiterar inte bara utan integrerar vad de ser i sin allmänna uppfattning av sociala förhållanden och andras sinne. Därmed kan barn (och vuxna) uppfatta innehållet i ett TV-program olika och påverkas på helt olika sätt (a.a., s. 576).

TV-såpan

Nordlund (2001) skriver att gränsen mellan TV-såpans verklighet och tittarens verklighet löses upp, tittarens verklighet blir en del av TV-såpans verklighet och vice versa. Hans definition av TV-såpa är att det är tätt mellan varje avsnitt. Det finns ett visst antal huvudpersoner med någon typ av karaktärsdrag samt en viss miljö som är bekant för tittaren där handlingen utspelar sig.

Han skriver att handlingen ofta rör sig om problem beträffande mänskliga relationer i vardagen. Beteckningen såpa eller såpopera är egentligen en felöversättning av engelskans soap opera (tvålopera). Rötterna till dagens TV-såpor var en typ av radioserier som sändes i USA på dagtid under 1930-talet. Radioprogrammen sponsrades av stora företag som tillverkade tvål och tvättmedel. I anslutning till dessa program ville man med hjälp av reklam locka kvinnor att köpa olika produkter, främst tvättmedel. Man utgick ifrån hemmafruns behov och sociala situation och utformade programmen på ett sådant sätt att kvinnorna blev fascinerade och ville lyssna på programmen över längre perioder. Meningen var att hemmafruarna skulle drömma sig bort ifrån sin trista vardag. Dåtidens forskare hade svårt att förstå varför programmen hade en sådan dragningskraft och man var bekymrad över eventuella negativa effekter av ”såpalyssnandet”. När televisionen gjorde sitt genombrott anpassade sig såpan till det nya mediet. TV-såpan blev lika populär som radiovarianten (a.a.).

Enligt von Feilitzen (2004) ser barn på TV-såpor av tre olika anledningar. De blir roade, de lär sig och får tips och råd. De känner igen sig själva och får självbekräftelse.

Entusiasmen inför TV-såpor utvecklas med åldern. 6-9 åringar tittar på TV-såpor som ett substitut till godnattsagor och tar tillfället i akt att få en skymt av vuxenvärlden. För barn mellan 10-13 år blir TV-såpor en informationskälla, en inblick i vuxenvärlden. Barn mellan 12-15 år känner igen sig i olika rollfigurer i TV-såpor. Tonåringar upplever att de lär sig mycket om verkligheten i TV-såpor (a.a.).

Läroplanen och allmänna råd

I Lpo 94 står det att barnen ska lära sig att känna förståelse för andra människor och att deras förmåga att känna inlevelse ska främjas. Skolan ska hjälpa barnen och ge möjligheter till att ta personliga ställningstaganden. Tillsammans ska skolan och hemmet främja barnens utveckling till ansvarsställande individer och samhällsmedlemmar. För att förbereda barnen för att verka och leva i samhället ska skolan överföra grundläggande värderingar. Eftersom vi lever i en komplex verklighet med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt måste barnen lära sig att orientera sig i den. Därför är det viktigt att barnen lär sig att granska fakta kritiskt och få insikt i att olika alternativ ger olika konsekvenser (Skolverket, 2006).

Skolan har också uppgiften att ge barn kunskaper om medier och deras roll. Det etiska perspektivet ska tas upp för de frågor som tas upp i skolan för att främja barnens förmåga att göra personliga ställningstaganden. Att få pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika erfarenheter och kunskaper är viktigt för en harmonisk utveckling (a.a.).

Skolverket har skrivit allmänna råd för kvalitet i fritidshem för att ge råd om hur lagar, förordningar och föreskrifter kan tillämpas i praktiken (Skolverket, 2007).

Skolverkets allmänna råd för kvalitet i fritidshem baseras på bestämmelser i skollagen (1985:1100), läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, och det barnperspektiv som finns i FN:s barnkonvention om barnrättigheter (a.a., s. 9).

Skolverkets definition av fritidshem är att det omfattar skolfri tid, och ska som ett komplement till skolan erbjuda barn en meningsfull fritid och stödja dem i sin utveckling genom en pedagogisk verksamhet. Barnen ska få den omsorg de behöver när föräldrarna är på sitt arbete eller skola. *Barn är ständigt aktiva skapare av sin egen utveckling och sitt eget lärande såväl i lek som i skapande verksamhet och i utforskning av omvärlden* (a.a., s. 23). Enligt skollagen ska de få det stöd de behöver genom att deras kunskaper om sig själva och sin omvärld fördjupas och deras nyfikenhet och företagsamhet ska stimuleras och tas tillvara (a.a.).

I en verksamhet som bygger på insikten att barns utveckling och lärande sker hela tiden och i alla sammanhang samt präglas av synen på barn som aktiva medskapare av sin egen utveckling och sitt eget lärande skapas goda möjligheter för varje barn att utvecklas rikt och mångsidigt. En helhetssyn på barns utveckling bygger på insikten att olika sidor av barns utveckling och lärande hör ihop och påverkar varandra (a.a., s. 23).

När barn är i skolåldern utvecklas självständigheten successivt, och den egna identiteten och de egna intressena utvecklas allt mer. Fritidshemmet kan bidra till att barnen känner trygghet och tror på sig själva i denna process. Eftersom media har ett stort inflytande på barns värderingar är en medvetenhet om vilka normer och värderingar som media uttrycker när det gäller könsroller, kroppsideal och konsumtion en uppgift för fritidshemmet att förmedla till barnen (a.a.).

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syfte

TV hjälper oss att definiera världen omkring oss och därmed oss själva (Jansen & Jensen, 2003). Barn söker förebilder och källor till inspiration och kunskap och provar olika roller för att utvecklas. Av alla media har TV det största inflytandet eftersom TV är en stor del av barns fritid och därmed har stor påverkansmöjlighet (von Tetzchner, 2005).

Syftet med vår undersökning blir således att ta reda på om 11-12 åringar ser på TV-såpor och om de sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såpor.

Frågeställningar

- Ser 11-12 åringar på TV-såpor?
- Känner 11-12 åringar igen sig i rollfigurer i TV-såpor?
- Påverkas 11-12 åringar känslomässigt av innehållet i TV-såpor?

METOD

Vi har valt att göra en kvantitativ undersökning genom att låta barn i 11-12 års ålder besvara enkäter (se bilaga 1) som formulerats för att besvara våra frågeställningar.

Backman (1998) skriver att kvantitativa metoder utmynnar i numeriska observationer. Enkäter hör till denna metod.

Kvantitativ metod innebär att data samlas in och sedan sammanfattas i statistisk form, och utifrån bearbetade data analyseras resultatet. Användandet av kvantitativ metod innebär också att frågorna i förväg är bestämda. Genom kvantitativ metod når man ut till fler antal respondenter och generaliseringar blir möjliga. Vi valde att genomföra enkäter för att nå ut till ett större antal respondenter än om vi hade valt att använda oss av en kvalitativ metod och genomfört intervjuer och eller observationer (Holme & Solvang, 1997).

Urval

Vi valde att göra en enkätundersökning med 11-12 åringar på två skolor. Samtliga barn i år 5 (sju klasser) och år 6 (sju klasser) tillfrågades om de ville delta i undersökningen. Under tiden för undersökningen var vi ute på vår verksamhetsförlagda utbildning (VFU), vilket medförde att undersökningen genomfördes på de skolor vi fick oss tilldelade.

Sammanlagt tillfrågades 274 11-12 åringar om de ville delta i undersökningen, men enbart de barn som fått tillstånd av sina föräldrar, 172 stycken (62,8 %), deltog. Det innebär ett bortfall på 102 stycken (37,2 %) av den ursprungliga gruppen.

Genomförande

Med frågeställningarna och bakgrunden som utgångspunkt utformades en enkät med frågor som besvarar våra frågeställningar. För att göra ett lämpligt urval av TV-såpor till enkäten, tillfrågades en 11-åring om vilka TV-såpor som denne och dennes kamrater brukar se på. Med ett antal TV-såpor att välja på, valde vi ut tre stycken som skiljer sig i karaktär från varandra. När enkäten utformats och vi var nöjda med den, genomfördes en pilotundersökning på tre barn i 11-12 års ålder. Inga ändringar gjordes. Därefter kontaktades rektorerna på de skolor som valts ut för undersökningen, för att få deras godkännande att genomföra undersökningen. Efter rektorernas godkännande kontaktades samtliga klasslärare i år 5 och 6 som tillfrågades om de var intresserade av att "låna ut" sina barn till undersökningen. Alla 14 tillfrågade klasslärare gav sitt godkännande.

Därefter delade vi under lektionstid ut ett dokument till varje barn att ta med hem till föräldrarna för påskrift (se bilaga 2). Dokumentet handlade om de som föräldrar ville ge sitt godkännande till att deras barn deltog i undersökningen.

Tid för undersökningstillfällena planerades in och undersökningen genomfördes på planerad tid i barnens respektive klassrum och tog cirka 20 minuter i varje klass. Innan barnen började svara på frågorna gick vi igenom vad en TV-såpa är och vad vi menade med frågorna och svarsalternativen. För att undvika stress fick ingen lämna klassrummet innan alla var klara. Innan vi lämnade klassrummet frågade vi om de tyckte att frågorna var svåra och fick då svaret att de var lätta att förstå.

Bortfall

Sammanlagt tillfrågades 274 barn i åldern 11-12 år på två skolor om de ville vara med i vår enkätundersökning.

Av de 274 elever som tillfrågades fick 172 (62,8%) tillstånd av sina föräldrar att delta och samtliga deltog i undersökningen. Det innebär inga bortfall i resultatdelen som redovisas.

Databearbetning

SPSS användes för att bearbeta det insamlade enkätmaterialen från undersökningen. SPSS (Statistical Package for the Social Science) är ett statistiskt dataprogram som organiserar, sammanställer och analyserar data (SPSS Inc, 2008). Tabellerna är gjorda i SPSS, och Excel har använts för att skapa diagram. Excel är ett dataprogram där man skapar kalkylblad för att analysera information i form av exempelvis diagram (Microsoft Corporation, 2008). Tabeller och diagram redovisas i resultatkapitlet.

De enkäter vi har fört in i SPSS har numrerats från 1-172 för att vi utan problem skulle kunna gå tillbaka och kontrollera uppgifterna om detta skulle behövas.

Analys av metod

Genom att använda enkäter i undersökningen har vi nått ut till ett stort antal respondenter. Bell (1999) skriver att det är svårt att generalisera resultat från små undersökningar, och att ju mindre undersökningarna är, desto större är risken för snedvridna resultat. Med det stora antalet respondenter som deltog i enkätundersökningen (172 stycken) går det att generalisera och trovärdigheten blir därmed stor. Frågorna i enkäten ger svar på våra frågeställningar och ett bra

underlag för analys. Vi har valt att inte ställa frågor som direkt svarar på våra frågeställningar annat än på frågan om de känner igen sig i en rollfigur i en TV-såpa. Övriga frågor är utformade för att kunna svara på frågeställningen om de sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såpor.

Man bör alltid sträva efter hög validitet och reliabilitet. Validitet avser att mäta det som är relevant i sammanhanget medan reliabilitet avser att mäta på ett tillförlitligt sätt. Hög validitet och reliabilitet är en förutsättning för att resultaten skall kunna generaliseras (Østbye, Knapskog, Helland, Larsen, 2003). För att testa validiteten och reliabiliteten valde vi att göra en pilotundersökning med enkäten för att se om frågorna var svåra att förstå. Det visade sig att vi inte behövde göra några ändringar. Bell (1999) skriver att en pilotundersökning gör det möjligt att få fram viktiga variabler som kan gagna den kommande undersökningen.

Enkäten strukturerades genom att första delen, del 1, bestod av att besvara frågor om kön, ålder och om de någon gång ser eller sett på en TV-såpa. I del 2, A-D, besvaras frågeställningarna om de känner igen sig i rollfigurer och om de påverkas känslomässigt av innehållet i TV-såporna. Att de TV-såpor som ingår i enkätens del 2, A-C finns med var för att få en variation av olika typer av TV-såpor.

Del A. "Hannah Montana" riktar sig till barn, del B. "Svensson Svensson" riktar sig till hela familjen och del C. "Andra Avenyn" riktar sig till ungdomar och vuxna (se bilaga 3 för en mer detaljerad beskrivning av TV-såporna). I del D. fick barnen själva fylla i en eller flera övriga TV-såpor som de ser på.

Barnen svarade utan svårigheter på frågorna efter att vi haft en genomgång om vad TV-såpor är. Trots detta visade det sig att många på D-delen uppgav program som inte räknas till vår definition av TV-såpor och de är inte medräknade i resultatet.

De svårigheter vi har stött på var att hitta lämpliga tider att genomföra enkätundersökningen på i de 14 klasser som deltog i undersökningen.

RESULTATREDOVISNING

Sammanlagt tillfrågades 274 barn i åldern 11-12 år fördelat på två skolor om de ville vara med i vår enkätundersökning. Av dessa fick 172 (62,8 %) tillstånd av sina föräldrar att delta. Av de 172 svar som redovisas finns inget bortfall på någon fråga.

För att få en bättre överblick av resultatet har vi valt att slå ihop svarsalternativen *alltid* med *ofta*, och *sällan* med *aldrig*. Enbart svarsalternativen *alltid* och *ofta* redovisas nedan eftersom vi har fokuserat på de svar som respondenterna som regelbundet ser på en eller flera TV-såpor svarat. De respondenter som har svarat att de *sällan* eller *aldrig* ser på en TV-såpa kan inte svara på de övriga frågorna i enkäten.

I tabell 2-5 redovisas om respondenterna känner empati för någon rollfigur. I detta fall har vi valt ordet empati för att beskriva glad, arg och ledsen i ett ord.

Nedan finns resultatet från de olika frågorna: ser pojkar och flickor lika mycket på TV-såpor och sympatiserar och identifierar sig barnen med rollfigurer i olika TV-såpor. I slutet kommer lite djupare redovisning om de övriga TV-såpor som nämns som ”övriga TV-såpor” i resultatredovisningen.

Ser pojkar och flickor i 11-12 års ålder på TV-såpor?

Tabell 1. Skillnad mellan pojkar och flickor gällande att se på TV-såpor

Kön	Har sett eller ser på en TV-såpa		Total
	Ja	Nej	
Flickor	81	5	86
Pojkar	75	11	86
Total	156	16	172

Av de 172 svar vi fick in var fördelningen mellan könen 86 flickor (50 %) och 86 pojkar (50 %).

På frågan om pojkar och flickor tittar på TV-såpor svarade 156 (90,7 %) av de 172 respondenterna att de ser på eller har sett på en TV-såpa. 81 (94,2 %) av 86 flickor och 75 (87,2 %) av 86 pojkar ser på eller har någon gång sett på en TV-såpa.

Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i olika TV-såpor?

Tabell 2. Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i Hannah Montana?

	Ser på Hannah Montana	
	Alltid/Ofta	Totalt
Ser på Hannah Montana	23	172
Känner igen sig i en rollfigur	17	23
Upplever någon rollfigur som en kompis	12	23
Känner empati för någon rollfigur	14	23
Önskan att vara som en rollfigur	13	23
Önskan att leva en rollfigurs liv	12	23

23 (13,4 %) av 172 respondenter svarade att de alltid eller ofta ser på Hannah Montana.

På frågan om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i Hannah Montana svarade 17 (73,9 %) av 23 att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur ur TV-såpan, 12 (43,5 %) av 23 som alltid eller ofta ser på TV-såpan uppgav att de alltid eller ofta upplever någon rollfigur som en kompis och 14 (60,9 %) av 23 av respondenterna som alltid eller ofta ser på Hannah Montana uppgav att de känner empati för någon rollfigur i TV-såpan.

Vidare uppgav 13 (56,5 %) av 23 av dem att de alltid eller ofta har en önskan att vara som en rollfigur ur TV-såpan och 12 (52,2 %) av 23 av dem att de alltid eller ofta är avundsjuka på någon rollfigurs liv i TV-såpan.

Tabell 3. Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i Svensson Svensson?

	Ser på Svensson Svensson	
	Alltid/Ofta	Totalt
Ser på Svensson Svensson	78	172
Känner igen sig i en rollfigur	34	78
Upplever någon rollfigur som en kompis	18	78
Känner empati för någon rollfigur	27	78
Önskan att vara som en rollfigur	16	78
Önskan att leva en rollfigurs liv	7	78

78 (45,3 %) av 172 respondenter svarade att de alltid eller ofta ser på Svensson Svensson.

På frågan om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i Svensson Svensson svarade 34 (43,6 %) av 78 att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur ur TV-såpan, 18 (23,0 %) av 78 som alltid eller ofta ser på TV-såpan uppgav att de alltid eller ofta upplever någon rollfigur som en kompis och 27 (34,6 %) av 78 av respondenterna som alltid eller ofta ser på Svensson Svensson uppgav att de känner empati för någon rollfigur ur TV-såpan.

Vidare uppgav 16 (20,5 %) av 78 av dem att de alltid eller ofta har en önskan att vara som en rollfigur ur TV-såpan och 7 (9,0 %) av 78 av dem att de alltid eller ofta är avundsjuka på någon rollfigurs liv i TV-såpan.

Tabell 4. Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i Andra Avenyn?

	<u>Ser på Andra Avenyn</u>	
	Alltid/Ofta	Totalt
Ser på Andra Avenyn	13	172
Känner igen sig i en rollfigur	5	13
Upplever någon rollfigur som en kompis	5	13
Känner empati för någon rollfigur	9	13
Önskan att vara som en rollfigur	4	13
Önskan att leva en rollfigurs liv	3	13

13 (7,6 %) av 172 respondenter svarade att de alltid eller ofta ser på Andra Avenyn.

På frågan om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i Andra Avenyn svarade 5 (38,5 %) av 13 att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur ur TV-såpan, 5 (38,5 %) av 13 som alltid eller ofta ser på TV-såpan uppgav att de alltid eller ofta upplever någon rollfigur som en kompis och 9 (69,2 %) av 13 av respondenterna som alltid eller ofta ser på Andra Avenyn uppgav att de känner empati för någon rollfigur ur TV-såpan.

Vidare uppgav 4 (30,8 %) av 13 av dem att de alltid eller ofta har en önskan att vara som en rollfigur ur TV-såpan och 3 (23,0 %) av 13 att de alltid eller ofta är avundsjuka på någon rollfigurs liv i TV-såpan.

Tabell 5. Sympatiserar och identifierar sig 11-12 åringar med rollfigurer i övriga TV-såpor?

	<u>Ser på övriga TV-såpor</u>	
	Alltid/Ofta	Totalt
Ser på övriga TV-såpor	112	172
Känner igen sig i en rollfigur	63	112
Upplever någon rollfigur som en kompis	32	112
Känner empati för någon rollfigur	63	112
Önskan att vara som en rollfigur	57	112
Önskan att leva en rollfigurs liv	45	112

112 (65,1 %) av 172 respondenter svarade att de alltid eller ofta ser på övriga TV-såpor.

På frågan om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i övriga TV-såpor svarade 63 (56,3 %) av 112 att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur, 32 (28,6 %) av 112 som alltid eller ofta ser på övriga TV-såpor uppgav att de alltid eller ofta upplever någon rollfigur som en kompis och 63 (56,3 %) av 112 av respondenter som alltid eller ofta ser på övriga TV-såpor uppgav att de känner empati för någon rollfigur.

Vidare uppgav 57 (50,9 %) av 112 av dem att de alltid eller ofta har en önskan att vara som en rollfigur ur TV-såpan och 45 (40,2 %) av 112 av dem att de alltid eller ofta är avundsjuka på någon rollfigurs liv.

Övriga TV-såpor

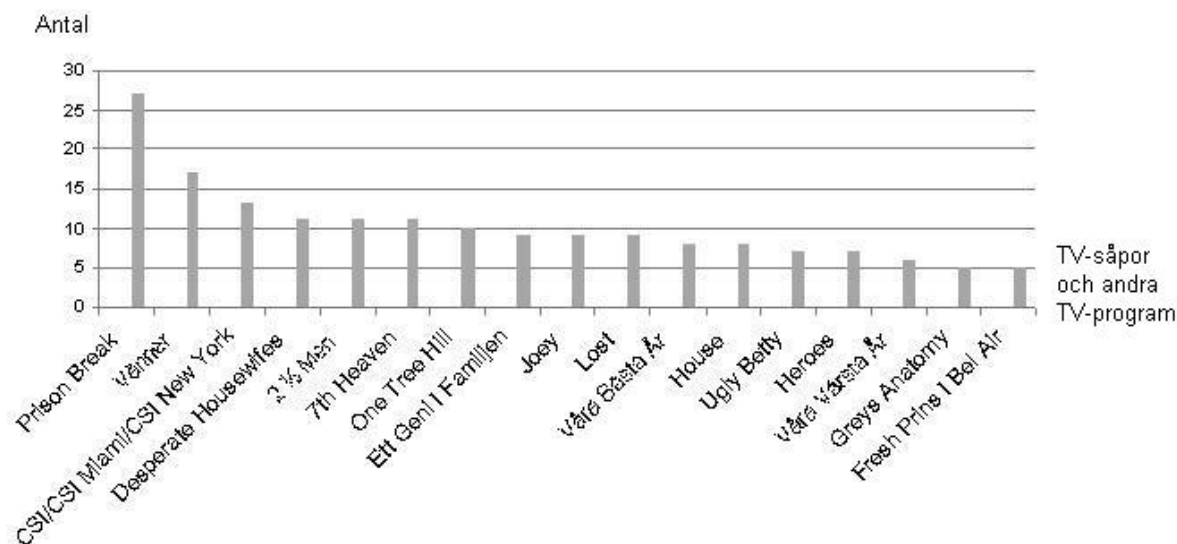
Tabell 6. 11-12 åringar som uppgett övriga TV-såpor de ser på

Kön	<u>Har uppgett övriga TV-såpor de ser på</u>		Total
	Ja	Nej	
Flickor	72	14	86
Pojkar	67	19	86
Total	139	33	172

På frågan om 11-12 åringar ser på övriga TV-såpor svarade 112 (65,1 %) av 172 att de gjorde det (se tabell 5). Men på den fråga där de uppgett vilka övriga TV-såpor de ser på hade 139 (80,8 %) av 172 av respondenterna svarat.

Utav dessa 139 hade 77 stycken (55,4 %) uppgett svar som inte ingår i vår definition av TV-såpa. Många av dessa TV-serierna som nämnts och inte räknats med i vår undersökning är fiction-serier.

62 (44,6 %) av 139 respondenter har angett övriga TV-såpor eller TV-program som ingått i vår definition av TV-såpor. Dessa räknas upp nedan. Var och en kunde räkna upp mer än ett program.

Figur 1. Mest sedda TV-såpor och andra TV-program som inte fanns med i enkäten

Prison Break 27 stycken (43,5 %), Vänner 17 stycken (27,4 %), CSI/CSI Miami/CSI New York 13 stycken (21,0 %), Desperate Housewives 11 stycken (17,7 %), 2 1/2 men 11 stycken (17,7 %), 7th Heaven 11 stycken (17,7 %), One Tree Hill 10 stycken (16,1 %), Ett Geni I Familjen 9 stycken (14,5 %), Joey 9 stycken (14,5 %), Lost 9 stycken (14,5 %), Våra Bästa År 8 stycken (12,9 %), House 8 stycken (12,9 %), Ugly Betty 7 stycken (11,3 %), Heroes 7 stycken (11,3 %), Våra Värsta År 6 stycken (9,7 %), Greys Anatomy 5 stycken (8,1 %) och Fresh Prins I Bel Air 5 stycken (8,1 %).

TV-såpor och andra TV-program som nämndes färre än fem gånger är följande; Jordan Rättsläkare, Glamour, My Name Is Earl, Lilla Huset På Prärien, OC, That 70's Show, Will & Grace, Förhäxad, Beverly Hills, Stallkompisar, Cityakuten, Home And Away.

Sammanfattning av resultat

Vårt resultat visar att större delen av de tillfrågade respondenterna ser på TV-såpor (90,7 %). Skillnaden mellan könen är marginell.

13,4 % av respondenterna svarade att de ser på Hannah Montana, och utav dessa svarade mer än hälften att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur och att de känner empati för någon

rollfigur. Något färre än hälften uppgav att de upplevde någon rollfigur som en kompis. Lite fler än hälften önskade att de vore en rollfigur i såpan och eller att de var avundsjuka på någon rollfigurs liv.

45,3 % av respondenterna svarade att de ser på Svensson Svensson, och utav dessa svarade lite mindre än hälften att de alltid eller ofta kände igen sin i en rollfigur och att de känner empati för någon rollfigur. Knappt en fjärdedel uppgav att de upplevde någon rollfigur som en kompis. Nästan hälften önskade att de vore en rollfigur i såpan och eller att de var avundsjuka på någon rollfigurs liv.

7,6 % av respondenterna svarade att de ser på Andra Avenyn, och utav dessa svarade lite mer än en tredjedel att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur och eller upplever någon rollfigur som en kompis. Nästan tre fjärdedelar av respondenterna uppgav att de kände empati för någon rollfigur i TV-såpan. Knappt en fjärdedel svarade att de önskade vara en rollfigur och eller var avundsjuka på någon rollfigurs liv.

65,1 % av respondenterna svarade att de ser på övriga TV-såpor som vi inte hade med i vår enkät. Utav dessa svarade fler än hälften att de alltid eller ofta känner igen sig i en rollfigur och att de kände empati för någon rollfigur. Lite mindre än en tredjedel upplevde någon av rollfigurena som en kompis. Lite mer än hälften av respondenterna hade en önskan att vara som någon rollfigur och knappt hälften var avundsjuka på någon rollfigurs liv.

Utav de övriga TV-såporna som respondenterna själva fick uppge, ingick lite mer än hälften av programmen de uppgett inte i vår definition av TV-såpa. Dessa har inte redovisats. Utav de TV-program som ingick i vår definition var Prison Break, Vänner och CSI mest populära.

RESULTATDISKUSSION

Syftet med vår undersökning var att ta reda på om 11-12 åringar sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såpor.

Ser 11-12 åringar på TV-såpor?

Att barn ser i stor utsträckning på TV-såpor vet vi nu. Merparten av respondenterna, 156 (90,7 %) av 172, uppger att de har sett på eller ser på en TV-såpa regelbundet. Resultatet visar att det råder en marginell skillnad mellan könen. Det finns en mängd olika TV-såpor som vänder sig till olika målgrupper. I vår enkät valde vi ut TV-såpor som skiljer sig mycket ifrån varandra. Del A. ”Hannah Montana” riktar sig till barn, del B. ”Svensson Svensson” riktar sig till hela familjen och del C. ”Andra Avenyn” riktar sig till ungdomar och vuxna. I del D. fick respondenterna själva skriva i valfria TV-såpor. I de TV-såpor som respondenterna själva skrev i har samtliga TV-såpor engelskt tal med svensk text och utspelar sig i en annan kultur än den svenska. Eftersom TV är världstäckande, så kommer programmen som visas i TV från många olika kulturer där värderingar skiljer sig från de värderingar som finns i det samhälle barnet lever i, så många svenska barn har en stor insikt i hur exempelvis den amerikanska kulturen fungerar (von Tetzchner, 2005). Detta kan skolan utnyttja i undervisningen. Mer om det under rubriken ”skolans roll”.

Känner 11-12 åringar igen sig i rollfigurer i TV-såpor?

Barn söker förebilder och källor till inspiration och kunskap eftersom identitetsutvecklingen är både skrämmande och förvirrande för dem (von Tetzchner, 2005). De bildar ett eget jag genom att ta intryck från omgivningen (Eriksson & Ericsson, 1991). Barn i 11 års ålder börjar bli medvetna om andra människors liv och det påverkar deras egen identitetsutveckling. De ser vad andra gör och gör likadant (Modigh & Olsson, 1995).

Av de respondenter som ser på TV-såpan Hannah Montana uppger 73,9 % att de känner igen sig i en rollfigur. 43,6 % av de respondenter som ser på TV-såpan Svensson Svensson uppger att de känner igen sig i en rollfigur och 38,5 % av de respondenter som ser på TV-såpan Andra Avenyn känner igen sig i en rollfigur. Vidare visar resultatet att av de respondenter som ser på andra TV-såpor är det 56,3 % som uppger att de känner igen sig i en rollfigur.

Rönnerberg (2005) skriver att när barnet ser på TV och känner igen sig i en rollfigur eller önskar att de hade en rollfigurs egenskaper, är det inte en långvarig och stabil identifikation som det handlar om. Hon menar att barn identifierar sig med livs levande människor och då i första hand med föräldrarna. De tar efter föräldrarnas agerande och egenskaper. Vidare skriver hon också att fantasins privata, icke-faktiska värld och medias överkliga världar gör det möjligt för barnet att experimentera med fler roller och konfliktlösningar, barnet prövar fantasierna i vardagshandlingar och möter där motstånd, besvikelser, ogillande, kärlek, beröm eller andra reaktioner. Detta innebär att barnet tvingas jämföra, ifrågasätta, omtolka, försvara, revidera eller rent av att förkasta sina rollförebilders agerande. *Identifikation är alltså barnets varaktiga, kreativa konstruktionsarbete – ingen snabb påverkansseffekt från media. Perspektivtagandet är däremot övergående och flyktigt* (a.a., s. 73).

Det handlar lika mycket om att se olikheter som likheter när identiteten byggs upp. Människor som man inte vill likna är minst lika viktiga som förebilder eller idoler. Sin identitet får man både genom att härma efter och genom att göra motstånd mot andra (a.a.).

Påverkas 11-12 åringar känslomässigt av innehållet i TV-såpor?

Vi människor söker närhet, trygghet och bekräftelse redan från födseln. De relationer vi har till andra människor hjälper oss att forma vår egen uppfattning av oss själva och vårt förhållande till omvärlden. Människans personlighet, och ett utvecklande förhållningssätt till sig själv, utvecklas i relation med andra. Att vara en del av gemenskapen utan att förlora sig själv är inte alltid så lätt (Naroskin, 1995). Barns identitet och socialisation formas av de värderingar och åsikter som finns i omgivningen. (Erling & Hwang, 2001).

Resultatet visar att en stor del av respondenterna upplever någon rollfigur i en TV-såpa som en kompis. De känner också empati för någon rollfigur och har en önskan att själva vara som en rollfigur i en TV-såpa. En stor del av respondenterna känner också en önskan att leva en rollfigurs liv i någon TV-såpa. Detta tolkar vi som att en stor andel 11-12 åringar påverkas känslomässigt av innehållet i TV-såpor.

Rönnerberg (2005) skriver att barn i fantasin, i leken och i det som kallas för kulturkommunikation får utlopp för sina känslor. *Barnet kan kamouflera sina egna icke-tillåtna impulser som ilska och trots bakom massmediefigurer eller i lekroller – och på detta sätt lättare lära sig att handskas med dem* (s. 76).

Barn och även vuxna som ser på TV värderar vad de ser i form av känslor. De blir arga, upprörda, sorgsna och glada, men känslorna är underbyggda av tankar. De protesterar, tar avstånd eller förkastar handlingar på TV som de inte tycker om. När barn ser på TV är det bara vissa värden som betyder något, medan barnet kan bli immunt mot mycket annat. Det beror på

att barnet testar sina erfarenheter från TV tillsammans med föräldrar, andra vuxna och kamrater. De värderingar som upplevs som ”felaktiga” korrigeras och det är först efter en sådan process i ett socialt sammanhang som barnet tar in värderingen och gör till sin egen (a.a.).

Skolans roll

Skolan kan på olika sätt använda sig av TV-såpor som ett pedagogiskt verktyg. Genom att visa en episod ur en TV-såpa kan man diskutera en viss händelse. Kan detta hända i verkligheten? Hur skulle det se ut? Skulle man kunnat göra någonting annorlunda? Och så vidare. Detta kan man även dramatisera och göra olika sketcher av, barnen kan få andra synvinklar på olika dilemman genom att få prova olika roller i olika situationer. Genom diskussioner lär sig barn att kritiskt granska delar av informationen de möter och även få insikt i hur olika handlingar ger olika konsekvenser. Hur är man en bra kompis? Hur känns det när någon säger något elakt? Och så vidare. Med hjälp av TV-såpor kan man ta upp olika konfliktlösningar och bearbeta dem tillsammans med barnen. *TV-tittandet kan sägas vara fråga om i sanning problembaserat lärande, där barnen inte minst tillsammans diskuterar olika problem som de upplevt, eller torde komma att uppleva, och de lösningar som aktualiserats i olika program* (Rönnerberg, 2006, s.225).

Med hjälp av TV-såpor kan man också lyfta fram olika kulturer. Vad menas med kultur? Vad är det som styr att kulturen ser ut som den gör? Vad skiljer kultur från religion? Och så vidare. Även diskussioner om jämställdhet och könsskillnader är möjliga genom att visa avsnitt av olika TV-såpor och sedan diskutera och kanske dramatisera.

Vad som är accepterat eller ej avgörs inte av TV, utan i otaliga situationer tillsammans med livs levande människor – särskilt jämnåriga – i ett intrikat samspel. Processen finns där redan i verkligheten och TV kan ge barnen något övertydligt att tala om eller förhålla sig till (Rönnerberg, 2005., s. 132).

Sammanfattande kommentarer

Väldigt många 11-12 åringar ser på TV-såpor regelbundet. De känner igen sig, sympatiserar och identifierar sig med rollfigurer i TV-såporna. Vad detta innebär har Rönnerberg (2006) sammanfattat så här:

Genom att dagens unga tack vare medierna får så många olika identitets- uppslag från så enormt många olika förebilder, ideal och avskräckande exempel måste de göra sin mix, vilket kanske medför att det blir svårare att inse att man får sin identitet via andra. Man vill helst vara som ”sig själv”, men för att kunna avgöra om detta verkligen är fallet måste man ju jämföra sig med andra. All individualism måste alltså kalibreras mot någonting, bli standardiserad för att framträda tydligare, varför man sneglar på såväl kamratgruppen som vuxna, både i media och i vardagen (s.356).

Skolan kan på olika sätt använda TV-såpor som ett pedagogiskt verktyg genom att visa avsnitt av TV-såpor och sedan diskutera och eller dramatisera olika händelser. Den kan på samma sätt ta upp kulturskillnader, jämställdhet och könsskillnader. Rönnberg (2006) skriver att TV ger barn något övertydligt att diskutera och förhålla sig till.

Så här i efterhand anser vi att det hade blivit ännu bättre om vi i enkäten hade valt TV-såpor som visas på kanaler som är tillgängliga för de allra flesta och vi hade även tagit med fler utländska TV-såpor. Tillvägagångssättet är vi däremot nöjda med och vi skulle inte förändra något om vi skulle göra en liknande undersökning.

Det skulle vara intressant för efterkommande forskning att gå in på djupet på några av enkätfrågorna, exempelvis frågan hur ofta de känner en önskan att de var som någon rollfigur i en TV-såpa? eller frågan som gäller hur ofta de känner avundsjuka över en rollfigurs liv i en TV-såpa? Det skulle också vara intressant att göra en liknande undersökning på barn i lägre åldrar.

REFERENSER

- Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-00417-6
- Bell, J. (1999). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-01395-7
- Bäckström, L. (2006). *Barn i bon. En intervjustudie med 11-åringar om familj, fostran och dagligt liv* (avhandling för doktorsexamen, Lunds Universitet). ISBN: 91-628-6897-7
- Dagens Nyheter. (2007). *Andra Avenyn*. Hämtat den 7 november 2007 klockan 17.43 från, <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=1058&a=671805>
- Eriksson, A., & Ericsson, B. (1991). *Barn. Människor i utveckling*. Solna: Almqvist & Wiksell. ISBN: 91-21-10725-4
- Erling, A., & Hwang, P. (2001). *Ungdomspsykologi. Utveckling och livsvillkor*. Stockholm: Natur och Kultur. ISBN: 9127084760
- von Feilitzen, C. (2001). *Influences of media violence. A brief research summary*. Göteborg: Göteborg University. ISBN: 91-89471-12-1
- von Feilitzen, C. (2004). *Young people, soap operas and reality TV*. Göteborg: Göteborg University. ISBN: 91-89471-28-8
- Holme, I-M., & Solvang, B-K. (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-00211-4
- Ihrskog, M. (2006). *Kompisar och kamrater. Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen* (avhandling för doktorsexamen, Växjö Universitet). ISBN: 91-7636-503-4
- Jansen, H., & Jensen, S. (2003). *Se, jeg er på: om iscenesættelse, identitet og reality-shows*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. ISBN: 87-593-0858-3
- Microsoft Corporation. (2008). *Microsoft Office Excel 2007 – produktöversikt*. Hämtad den 18 januari 2008 klockan 13.36 från, <http://office.microsoft.com/sv-se/excel/HA101656321053.aspx>
- Modigh, A., & Olsson, M-L. (1995). *Utveckling, livsvillkor och socialisation*. Stockholm: Natur och Kultur. ISBN: 91-27-04207-3
- Naroskin, P. (1995). *På spaning efter den vuxna människan*. Stockholm: Natur och Kultur. ISBN: 91-27-03663-4

- Nordlund, J-E. (2001). *Samtal om såpa: vad tycker tittarna om såpa och dokusåpa?* (Karlstad University Studies nr 2001:10). Karlstad: Karlstads universitet, Institutionen för kultur och kommunikation. ISBN: 9189422449
- Rönnerberg, M. (2005). *TV är bra för barn*. Stockholm: Ekerlids Förlag.
- Rönnerberg, M. (2006). *"Nya medier" – men samma gamla barnkultur?* Uppsala: Filmförlaget.
- Skolverket. (2006). *Lpo 94 - Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket. ISBN: ISBN 91-85545-13-9
- Skolverket. (2007). *Allmänna råd och kommentarer för kvalitet i fritidshem*. Stockholm: Skolverket. ISBN:978-91-85545-30-8
- SPSS Inc. (2008). *SPSS Inc. Historia*. Hämtat den 18 januari 2008 klockan 13.26 från, <http://www.spss.com/se/corpinfo/history.htm>
- Svenska språknämnden. (2000). *Svenska skrivregler*. Stockholm: Liber AB. ISBN: 47-04974-X
- Sveriges Television. (2007). *Andra Avenyn*. Hämtat den 7 november 2007 klockan 17.52 från, <http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=71651&a=861340>
- von Tetzchner, S. (2005). *Utvecklingspsykologi. Barn- och ungdomsåren*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 91-44-02800-8
- Utbildningsradion. (tryckår saknas). *Såpaskolan*. Hämtat den 6 november 2007 klockan 19.03 från, <http://www.ur.se/ramp/sapaskolan/html/why.html>
- Wikipedia. (tryckår saknas). *Andra Avenyn*. Hämtat den 7 november 2007 klockan 18.04 från, http://sv.wikipedia.org/wiki/Andra_avenyn
- Wikipedia. (tryckår saknas). *Hannah Montana*. Hämtat den 7 november 2007 klockan 18.12 från, http://sv.wikipedia.org/wiki/Hannah_Montana
- Wikipedia. (Tryckår saknas). *Svensson, Svensson*. Hämtat den 7 november 2007 klockan 18.25 från, http://sv.wikipedia.org/wiki/Svensson,_Svensson
- Østbye, H., & Knapskog, K., & Helland, K., & Larsen, L-O. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber Ekonomi. ISBN: 91-47-07350-0

Enkät om olika TV-såpor

Du ska bara kryssa i ett svarsalternativ. Dina svar blir anonyma, det betyder att ingen kommer att veta att just du har svarat som du har! Svara så ärligt du kan!

Nu börjar frågorna!

Del 1.

1. Är du pojke eller flicka?

- Pojke Flicka

2. Ålder?

- 10 år 11 år 12 år

3. Har du följt någon TV-såpa någon gång?

- Ja Nej

Del 2.

A - Frågor om TV-såpan Hannah Montana

1. Hur ofta tittar du på ett TV-program som heter *Hannah Montana*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

2. Hur ofta känner du igen dig i någon rollfigur i *Hannah Montana*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

3. Hur ofta känner du en önskan att du var som någon rollfigur i *Hannah Montana*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

4. Hur ofta känner du avundsjuka över hur rollfigurernas liv ser ut i *Hannah Montana*? (ex. om de är rika, har många kompisar, har en jättesnäll mamma och pappa, har många fina saker, osv...)

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

5. Hur ofta känner du att någon rollfigur i *Hannah Montana* känns som en kompis?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

6. Hur ofta känner du dig glad, ledsen eller arg när det händer en rollfigur något bra eller dåligt i *Hannah Montana*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

B - Frågor om TV-såpan *Svensson Svensson*

1. Hur ofta tittar du på en TV-såpa som heter *Svensson Svensson*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

2. Hur ofta känner du igen dig i någon rollfigur i *Svensson Svensson*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

3. Hur ofta känner du en önskan att du var som någon rollfigur i *Svensson Svensson*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

4. Hur ofta känner du avundsjuka över hur rollfigurernas liv ser ut i *Svensson Svensson*? (ex. om de är rika, har många kompisar, har en jättesnäll mamma och pappa, har många fina saker, osv...)

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

5. Hur ofta känner du att någon rollfigur i *Svensson Svensson* känns som en kompis?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

6. Hur ofta känner du dig glad, ledsen eller arg när det händer en rollfigur något bra eller dåligt i *Svensson Svensson*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

C - Frågor om TV-såpan *Andra avenyn*

1. Hur ofta tittar du på en TV-såpa som heter *Andra avenyn*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

2. Hur ofta känner du igen dig i någon rollfigur i *Andra avenyn*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

3. Hur ofta känner du en önskan att du var som någon rollfigur i *Andra avenyn*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

4. Hur ofta känner du avundsjuka över hur rollfigurernas liv ser ut i *Andra avenyn*? (ex. om de är rika, har många kompisar, har en jättesnäll mamma och pappa, har många fina saker, osv...)

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

5. Hur ofta känner du att någon rollfigur i *Andra avenyn* känns som en kompis?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

6. Hur ofta känner du dig glad, ledsen eller arg när det händer en rollfigur något bra eller dåligt i *Andra avenyn*?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

D - Övriga frågor om TV-såpor

1. Hur ofta händer det att du tittar på någon annan TV-såpa som visas på TV?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

– **Vilken/vilka?**

2. Hur ofta känner du igen dig i någon rollfigur i den/de TV-såpan/såporna?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

3. Hur ofta känner du en önskan att du var som någon rollfigur i den/de TV-såpan/såporna?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

4. Hur ofta känner du avundsjuka över hur rollfigurernas liv ser ut i den/de TV-såpan/såporna?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

5. Hur ofta känner du att någon rollfigur i den/de TV-såpan/såporna är som en av dina kompisar?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

6. Hur ofta känner du dig glad, ledsen eller arg när det händer en rollfigur något bra eller dåligt i den/de TV-såpan/såporna?

- Alltid Ofta Sällan Aldrig

Slut på frågorna, tack för din medverkan!

Hej Föräldrar!

Vi är två studenter som läser sista terminen till lärare med inriktning fritidshem/fritidsverksamhet på Högskolan i Jönköping. Vi skriver vårt examensarbete och gör en undersökning som gäller barns TV-tittande. Vi behöver ert godkännande till att ert barn medverkar i vår undersökning. Undersökningen görs under skoltid i barnens klassrum. Barnets namn blir aldrig nämnt i uppsatsen.

Tack på förhand!

Lappen lämnas till klassläraren senast den ...

Ja, jag godkänner att mitt barn deltar i undersökningen

Nej, jag godkänner inte att mitt barn deltar

Målsmans underskrift: _____

Med de allra bästa hälsningar från

Åsa Sahlqvist

Yvonne Wikberg

Beskrivning av de olika såporna som ingår i undersökningen

Hanna Montana

Hannah Montana är en amerikansk TV-såpa för barn och handlar om Miley som lever ett dubbelliv. Under skoldagen är hon en helt vanlig tonårstjej och på kvällen byter hon identitet och blir den populära popstjärnan Hannah Montana. De enda som känner till hennes dubbelliv är hennes pappa, storebror, livvakt, hennes privata kläddesigner och hennes bästisar Lilly och Oliver. Miley har två ärkefiender, Amber och Ashley, som gör allt för att göra livet surt för Miley och hennes bästa vänner. Mileys mamma dog när hon bara var 10 år så hon lever ensam med sin storebror och pappa som även är hennes manager/producent och han skriver låtarna som Miley sjunger när hon blir Hannah Montana på kvällarna. Även pappan döljer sin sanna identitet på kvällarna så att ingen ska känna igen honom som Mileys pappa (Wikipedia, tryckår saknas).

Svensson Svensson

Svensson Svensson är en svensk TV-såpa som handlar om familjen Svensson som bor på Trollstigen 12 i Vivalla utanför Örebro. Från början arbetar pappa Gustav som brevbärare och mamma Lena jobbar på bank. Gustav är mest intresserad av bollsporter och tecknade program. Han har många principer dessa följer han sällan själv. Lena är en lugn och sansad person. Paret har en son som heter Max som är väldigt cynisk och en dotter som heter Lina och som älskar hästar. Familjens närmsta vän Sara är i de första avsnitten även deras granne. När Sara flyttar får familjen nya grannar, Göran och Annika. Familjerna har först svårt att acceptera varandra, men blir senare vänner. Åren går och Gustav blir förtidspensionär, Lena blir kommunpolitiker för borgarna, vilket Gustav hatar eftersom han är socialdemokrat, Max går i mamma Lenas fotspår och börjar jobba på bank och Lina gifter sig med John. John arbetar som dirigent och Gustav tycker att det är det fånigaste yrket man kan tänka sig. Dessutom reser han världen runt och tjänar massor med pengar på sitt yrke, vilket irriterar Gustav. John har en dotter, Greta, från ett tidigare förhållande. I Greta hittar Gustav en likasinnad, en själsfrände, som delar hans intresse för både Scooby-Doo och Smurfarna (Wikipedia, tryckår saknas).

Andra avenyn

Andra avenyn är en dramaserie som handlar om fem familjer med olika karaktärer. Serien utspelar sig i ett större samhälle som ligger i utkanten av Göteborg (Sveriges Television, 2007).

Dessa fem familjer är allt från företagarfamiljen med den fina fasaden till invandrarfamiljen som brottas med det svenska samhällets och även egna fördomar. Ungdomarna i serien är i 16-års ålder och serien handlar om deras inbördes förhållande, spänningarna inom och mellan familjerna samt vad som sker i skolan och boxningsringen (Dagens Nyheter, 2007).